

Sak 13/20 - «Vikingtidsmuseet på Bygdøy» - prosjektrapport XXXVII til KHMs styre 12. juni 2020

I perioden fra styremøtet 17. april 2020 til 2. juni 2020 har arbeidet i VTM-prosjektet hatt særlig fokus på følgende saker:

- Byggeprosjektet – involvering og organisering
- Uavklart finansiering
- Aktiviteter i KHMs delprosjekter for VTM-prosjektet

I. Byggeprosjektet – involvering og organisering

Statsbudsjettet for 2020 ble 10. desember 2019 vedtatt i Stortinget med startbevilgning til Nytt Vikingtidsmuseum. Kunnskapsdepartementet (KD) sendte 22. januar 2020 oppdragsbrev til Statsbygg med styringsramme for byggeprosjektet på 1867 mill. kr. og styringsramme for brukerutstysprosjektet på 268,8 mill. kr.

I oppdragsbrevet er det i prosjektets resultatmål tydeliggjort at «Sikkerhet for skipene og tilhørende objekter står over de ordinære resultatmålene.» og at «VTM-Safeguarding of objects (SGO) er en sentral premissgiver for og en viktig del av byggeprosjektet. Det må derfor etableres en tydelig matrise for ansvars- og beslutningsmyndighet i organiseringen av det samlede byggeprosjektet, hvor sikringsprosjektets rolle er tilstrekkelig ivaretatt.». Dette legger godt til rette for å ivareta det de eksterne kvalitetssikrerne (EKS) påpeker i KS2-rapporten fra 28. september 2018. KS2-rapporten peker på at UiO i dette prosjektet har en rolle som er mer omfattende enn rollen til brukere i tradisjonelle byggeprosjekter. Videre sies det i KS2-rapporten at prosjektet er avhengig av UiOs medvirkning, både som premissgiver og direkte bidragsyter i sikringsprosjektet. KS2-rapporten peker også på at det faglige ansvaret for samlingen tilligger UiO ved KHM og at alle forhold knyttet til samlingens sikkerhet må forankres hos UiO. Alle arbeider som har betydning for samlingens sikkerhet må besluttes av UiO og endelig beslutning om flytting av skipene ligger hos UiO. I tillegg vil UiO være en viktig aktør under selve gjennomføringen av sikring og flytting.

KHM har gjennom høsten 2019 arbeidet med forberedelser for oppstart av byggeprosjektet. Det er utarbeidet et forslag til mandat for sikringsprosjektet «VTM – Safeguarding of objects» (SGO). Mandatet definerer intensjon og rammer for UiO/KHMs deltakelse, krav til dokumentasjon og risikoanalyser i forhold til eiers ansvar, samt rammer for verifikasjon. Dette dokument er gjennomgått og behandlet på møte i UiOs styringsgruppe 27. januar 2020. Forslaget er forelagt KD



og sendt, sammen med forslag til organisering av prosjektet (utarbeidet av UiO EA i samarbeid med KHM), til Statsbygg som innspill.

Byggeprosjektet er startet opp og totalprosjektet er organisert i seks delprosjekter:

- SGO (Safeguarding og objects)
- VEI, VAV, GRUNN
- EKSITERENDE BYGG
- NYBYGG
- UTOMHUS
- BUT (Brukerutstyr)

KHM er pt overordnet involvert i to prosesser sammen med Statsbygg:

- Brukermedvirkning ifbm KS (kvalitetssikring) av forprosjekt og byggeprogram
- Organisering og oppstart av delprosjektet SGO

Brukermedvirkningsprosessen for å kvalitetssikre forprosjekt og byggeprogram er delt opp i åtte brukergrupper; 1) Publikumsarealer, 2) Utstillings- og formidlingsarealer, 3) Gjenstandsbehandling, 4) Arbeidsplasser, 5) Kafé/restaurant, 6) Utomhus, 7) Logistikk, 8) Drift, sikkerhet og logistikk. Det planlegges også to nye grupper, der arbeidet med utstillingsmontere blir fokusert i en egen gruppe og sikkerhet blir håndtert i en egen gruppe. Dette arbeid pågår frem til 1. oktober 2020 og involverer et flertall ressurser fra KHM, noen i brukermøter med arkitekten og Statsbygg og flere i interne arbeidsmøter for å tydeliggjøre ønskede funksjoner og avklare behov. Resultatet fra denne prosessen blir grunnlag for byggeprosjektets detaljprosjektering.

Delprosjektet SGO (Safeguarding of objects) omfatter sikring av alle gjenstander på VSH før og under bygging, flytting av skip, sleder og vogn inn i nytt bygg, samt etablering av nye støttesystemer. Statsbygg leder delprosjektet og KHM leverer inn et flertall ressurser til dette felles prosjektet. Prosjektansvaret fra KHMs side ligger hos seksjonsleder for Samlingsforvaltning (SF) – Ingrid Louise Flatval. Einar Blakstad fra Insenti AS er leid inn for å ivareta KHMs prosjektlederrolle i arbeidet. Organisering av delprosjektet med beskrivelser av ansvars- og beslutningslinjer er fortsatt uavklart. UiO-ledelsen er koblet på disse diskusjonene sammen med Statsbygg. Det operative arbeidet i SGO pågår med forberedelser til veiing av Gokstadskipet, 3D-dokumentasjon, planlegging av relokalisering av gjenstander fra VSH og planlegging for stenging av fjerdefløy for å starte arbeid med sledene.

II. Uavklart finansiering

Med startbevilgning for byggeprosjektet på statsbudsjettet for 2020 og avsatte midler til samlingens sikkerhet i UiOs budsjetter er beregnet finansieringsbehov for denne delen av prosjektet ivaretatt.

De delene av VTM-prosjektet som fortsatt har uavklart finansiering er:

- Dekning av inntektstap ved lukking av museet i byggeperioden.
- Finansiering av utstillinger.
- Mulig behov for midler pga KS2-rapportens reduksjon i brukerutstyr og evt midler til laborieutstyr (CT-skanner etc).

Vedrørende tapte inntekter på billett- og butikk salg ved lukking av VSH så er UiO-ledelsen og KD informert om det antatte omfanget på inntektstap og anslag på periodisering av dette. KHM-ledelsen følger dette opp mot UiO, men saken må løses i dialog mellom UiO og KD.

For å møte det høye ambisjonsnivå som er uttrykt i prosjektets grunnlagsdokumenter og videreført i planleggingsfasen for nye utstillinger, vil en betydelig del av utstillingsbudsjettet måtte finansieres av eksterne midler. KHM arbeider aktivt med å søke etter sponsorer til utstillingene og har i denne sammenheng delt opp finansieringsbehovet i fem «opplevelsespakker» som det søkes sponsorer til. For å minske avhengigheten av sponsorfinansiering pågår det også et arbeid med å finne andre finansieringskilder. Søknad som ble sendt til Sparebankstiftelsen på innholdsformidling rettet mot spesielt barn og unge i februar har fått innvilget 2,4 mill. kr. for første år. Arbeidet har en prosjektperiode på tre år. På grunn av økonomisk usikkerhet som følge av koronasituasjonen må det søkes om år to og tre på nytt. Et annet tiltak er at KHM selv bygger opp midler til utstillinger i VTM ved å begrense utviklingen av andre utstillinger og sette av midler fra økt billettpris på fellesbilletten til Historisk museum og Vikingskipshuset. Også dette tiltak er utfordret pga koronasituasjonen.

Det er altså flere utfordringer rundt finansieringen av de nye utstillingene pga koronasituasjonen. Diskusjoner med private sponsorer er blitt utsatt, søknad til Sparebankstiftelsen har ikke avklart finansiering for år to og tre av dette delprosjekt, og KHM's egen økonomiske situasjon er drastisk forandret med stengte museer i over to måneder og sterk reduksjon i besøksmassen i lang tid fremover. Arbeidet med sponsorfinansiering vil pågå ut 2020. Det er behov for å avklare minimumsfinansiering fra UiO så snart som mulig.

III. Arbeid i KHMs delprosjekter

KHMs interne arbeid i delprosjektgruppene er videreført og fremdriftsplaner er overordnet opprettholdt til tross for utfordrende situasjon med korona-pandemien.

Delprosjekt nye utstillinger (DNU) har utvidet prosjektgruppen med magasinforvalter og representant fra SGO. Det er også prosjektansatt to ressurser på fulltid i 14 måneder som sammen med utstillingsprosjektet og interne fagekspertter skal arbeide med å beskrive det faglige fundamentet for utstillingene. Det er gjennom våren blitt utarbeidet en «Exhibition content plan» som er tema for diskusjon i en to-dagers workshop med prosjektets internasjonale referansegruppe primo juni. «Exhibition content plan» beskriver overordnet innholdet og nøkkelgjenstander til VTMs ulike opplevelseskonsepter, nå delt inn i 30 installasjoner fordelt på utstillingsarealet. Arbeidet med faginnhold og gjenstander vil fortsette gjennom hele 2020. I tillegg til fokus på det faglige innholdet og gjenstander (hva vi skal vise/fortelle), er det gjennom våren/sommer/høsten også stor fokus på å beskrive formidling og opplevelser i utstillingene i opplevelseskonsepter (hvordan vi skal vise/fortelle). Det arbeides med en anskaffelse for å engasjere eksterne rådgivere for å bidra med videre konseptutvikling gjennom høsten 2020 og våren 2021 for å ferdigstille en masterplan for utstillingene og opplevelseskonsepter (beskrivelser og visualiseringer) av de ca 30 installasjonene som utstillingene blir bygget opp av.

Vi er så heldig å ha fått finansiering fra Sparebankstiftelsen for det første årets utvikling av det målrettede opplegget for barn og unge – «Den store vikingreisen». Det arbeides i den anledningen med en anskaffelse av en ekstern leverandør for denne leveransen og planleggelse for å ansette en intern prosjektkoordinator for å drive dette delprosjektet. Utviklingen av «Den store vikingreisen» starter opp 01.11.20.

Det arbeides også med en utlysning av en treårig prosjektstilling for formidling som skal arbeide med planleggingen av det nye museets totale formidlingstilbud. Planlagt utlysning rett etter sommeren.

Delprosjekt forskningssenter vikingtid (DFV) fokuserer vår/sommer 2020 primært på arbeid knyttet til funksjonskrav iht. bygg og utstyr. Marianne Vedeler (AS) er ny leder for dette delprosjekt.

Delprosjekt sikring, klima og logistikk utgår nå fra KHMs interne VTM-prosjektet og er en del av SGO (se pkt I).

Delprosjekt kommunikasjon, branding og kommersiell profil (DBK) arbeider sammen med ekstern leverandør med å utvikle beskrivelser av målgrupper og kundereisen, som fundament for utvikling av merkevaren. Det pågår i vår/sommer en prosess sammen med kommunikasjonsgruppen ved KHM og ekstern leverandør for å utvikle et rammeverk til logo for VTM. Dette gjøres parallelt med utviklingen av ny logo og profil for HM for å ivareta slektskap mellom disse. Dette vil videreføres med en prosess for VTMs navn i løpet av høsten. Det utlyses en midlertidig stilling (3 år) «Rådgiver for digital kommunikasjon og konseptutvikling» i juni. Øivind Gulliksen (UPS) er ny leder for delprosjektet.

Det er etablert et nytt delprosjekt som skal planlegge driften av nytt museum – Delprosjekt organisering, bemanning og finansiering (DBF). Thomas Philip Munthe (økonomileder) er ny leder for delprosjektet. Det arbeides med å organisere delprosjektet.

IV. VTM-prosjektets møter/reiser april 2020 – juni 2020.

Følgende møter/reiser har vært gjennomført i perioden:

- To (2) møter i *UiOs styrings- og koordineringsgruppe for VTM-prosjektet*
- To (2) møter i *Kontaktforum* (felles koordineringsorgan SB, UiO/EA og KHM for VTM-prosjektet).
- Et (1) møte i *Prosjektrådet* (VTM-prosjektets høyeste organ med repr. fra SB, UiO, KHM og departementene).

Det er løpende virksomhet i KHMs egen prosjektorganisasjon; koordineringsgruppen, delprosjektgrupper og særmøter tilknyttet de ulike aktiviteter i delprosjektgruppene.

Det har i perioden ikke vært holdt møter i *KHMs styringsgruppe for VTM-prosjektet*.

GJO, 01.06.20